

Når vedtekter blir viktigere enn ventetider

Tor Levin Hofgaard
Euro Accident
psykolog@levinhofgaard.no

Tor Levin Hofgaard har vært president i Norsk psykologforening fra 2007 til 2019 og har vært leder av Oslo lokalavdeling.

Det er rekordlange køer for å få offentlig psykologhjelp, og en generasjon mister fremtidsstroen. I stedet for å finne løsninger krangler kandidatene til presidentvalget ved landsmøtet 2025 om vedtaksparagrafer og utsendingsfrister.

Foto: privat

En solfylt maidag for bare litt siden møtte jeg en ung mann som sto på venteliste på 20. uke for å få psykologhjelp. «Hvor lenge må jeg vente før noen har tid til hodet mitt?» spurte han. Samme kveld skrollet jeg gjennom valgdebatten i Norsk psykologforening. Det første som slo meg, var kontrasten; mens befolkningen venter på hjelp, diskuteres paragrafer i vedtektene og om landsmøtepapirene kan sendes ut én uke tidligere.

Sirkus rundt manesjen

Nå har jeg lest alle innleggene nøye. De viser meg en forening som stirrer intenst inn i sin egen navle. De fleste innleggene svømmer over av organisasjonskart, styringslinjer og «ryddigere prosesser».

Tro meg, jeg liker god organisasjonsstyring, rollediskusjoner og intrikate organisasjonsdiskusjoner. Jeg var tross alt president i Psykologforeningen i 12 år. Det er likevel tankevekkende for meg at det nå fremstår som at kandidater får størst applaus for å love å rydde opp i interne samarbeidsproblemer. Vel og bra, men rydder man bare ganger og korridorer mens ventelistene vokser, og samfunnet skriker etter løsninger på de store utfordringene, har man misforstått kart og terreng.

Skylappene koster oss innflytelse

Når Psykologforeningens kandidater til toppvervene i foreningen bruker mesteparten av den offentlige taletiden på å diskutere foreningens indre liv, mener jeg at vi mister noe veldig verdifullt – vår relevans for alle andre.

Dagens samfunn står overfor mange utfordringer. Unge mennesker mangler fremtidstro, og Helseundersøkelsen i Trøndelag rapporterer om at mange også opplever en eksistensiell likegyldighet. Generasjon Z sliter med å bli forstått av sine ledere, og vi ser økende uførhet før 35 år. Helsevesenet strever med å oppfylle sine oppgaver, og kommuner kutter ned på tjenester grunnet økonomiske kriser. Forebygging prioriteres ikke når sykehjem, skoler og barnehager trues av nedleggelse. I tillegg skaper krig, verdensordenens ustabilitet og utvikling av kunstig intelligens usikkerhet i samfunnet.

Imens er min lesning av debatten at vår profesjonelle hovedstemme, de fremste tillitsvalgte i Psykologforeningen, er opptatt med å justere mikrofonstativet.

Lederkandidater bør være inspiratorer, ikke interiørarkitekter. «Prosess før innhold» ser likevel nå ut til å være deres nye slagord. Resultatet? En forening som høres ut som et lukket årsmøte for spesielt interesserte, heller enn samfunnets foretrukne ekspert på psykisk helse, og på hvordan befolkningen skal møte de nasjonale og globale utfordringene.

Befolkningen – hvem var det igjen?

I innleggene fra president- og visepresidentkandidatene glimrer befolkningen stort sett med sitt fravær, som en stille statist i et drama som antageligvis egentlig handler om fordeling av styreverv, indre maktkamper om omkamper.

En profesjonsorganisasjon som ikke setter «folks psykiske helse» og befolkningens behov øverst på plakaten, risikerer å bli enda en lobbygruppe for egen lønn, snarere enn en faglig kraft i samfunnsutviklingen. Det de da glemmer, er at vi best når også de fagforeningspolitiske målene ved å vise at vi først og fremst bryr oss om andre enn oss selv.

Vi trenger en ny fortelling

Så hvordan kan vi snu blikket utover – uten å kaste intern utvikling på båten? Her er forslag til tre grep som kan tenne engasjementet hos både medlemmer og samfunnet rundt oss:

- 1 Start med problemet, ikke paragrafen. Hvis du vil komme med dine tanker om organisasjonen, gjør det da side om side med ett konkret samfunnstiltak dette vil gjøre foreningen bedre til å bidra inn i. Da blir prosess et verktøy, ikke et mål.
- 2 Gi forskningen en mikrofon. Det publiseres daglig ny psykologisk kunnskap om svært mange temaer: digital terapi, traumebehandling og forebygging. Hvorfor er ikke kandidatene frontfigurene som oversetter dette til politikk og praksis?
- 3 Inviter pasientorganisasjoner og befolkningen inn. Når de som kjenner køene fra innsiden, og de som sliter med å finne mening i livet, sitter ved bordet, tvinges debatten ut av korridoren og inn i virkeligheten.

En appell til velgeren i oss alle

Psykologforeningen står i et veikryss. Den ene veien fører til flere år med introvert organisasjonsutvikling. Den andre veien er brosteinsbelagt med pasienthistorier, klimabekymringer og ny forskning som trenger en megafon. Det samfunnet og verden trenger.

Valget på landsmøtet i november er derfor et spørsmål om hvilken offentlig rolle psykologer skal spille som viktige premissleverandører for løsninger samfunnet trenger i en tid hvor samfunnet står overfor noen av de største utfordringene vi har hatt siden 2. verdenskrig. Hvis vi ikke tar den plassen, fyller andre den – kanskje med mindre solid faglig ballast.

La oss derfor kreve mer av kandidatene til valg i foreningen enn løfter om bedre saksflyt. Spør dem: Hvordan vil du sørge for at den 14-åringen som venter på hjelp, får en psykolog før neste skoleår? Hvordan vil du sikre at klimakrisen håndteres som en psykisk helseutfordring? Hvordan vil du koble digital innovasjon med etikk og kvalitet?

Psykologenes samfunnskontrakt er i spill, og den er for viktig til å skusles bort i en debatt om internreglement og prosedyrer. La oss sette fag, befolkningen og samfunn i sentrum – så kan vi heller finjustere prosedyrer når køene har blitt kortere og klima- og krigsangsten mildere.